

MOP - 1269602 Nasjonalbiblioteket i Mo i Rana

1 Om kravsettet

1.1 Formål

Miljøhensyn er viktig for å realisere funksjonelle statlige bygg og eiendommer, og for å nå statens klima- og miljøpolitiske ambisjoner. Gjennom å være en stor innkjøper i det private markedet kan Statsbygg bidra i utviklingen av en grønnere og mer konkurransekraftig byggenæring¹.

Ved å stille miljøkrav til produkter som anskaffes bidrar Statsbygg til å redusere miljøbelastningen og ressursbruken som følge av Statsbyggs innkjøp.

1.2 Anvendelse

Anskaffelsesloven pålegger offentlige innkjøpere å ta hensyn til miljø ved gjennomføringen av sine anskaffelser. Det fremgår av lovens § 5 første ledd at *offentlige oppdragsgivere skal innrette sin anskaffelsespraksis slik at den bidrar til å redusere skadelig miljøpåvirkning og fremme klimavennlige løsninger der dette er relevant*². Dette inkluderer løsninger, produkter og materialer som lar seg gjenbruke eller som stammer fra gjenbruk og resirkulering.

Dette kravsettet stiller minstekrav til miljø for anskaffelser av de mest benyttede produkter som inngår i vare- eller tjenesteleveranser til Statsbygg og gjelder for alle anskaffelser.

Dette kravsettet gjelder uavhengig av om det stilles krav eller tildelingskriterier ifølge Forskrift om offentlige anskaffelser § 7-9 om klima- og miljøhensyn i offentlige anskaffelser. Unntak fra dette kravsettet kan gis dersom forskriftens § 7-9 andre eller tredje ledd benyttes, eller dersom det er behov for å revidere nivåene i dette kravsettet for å kunne begrunne unntak i henhold til forskriftens § 7-9 fjerde ledd. Unntak fra dette kravsettet kan også gis hvor dette kan begrunnes ut fra kulturhistoriske hensyn og eventuelt vern.

Dette kravsettet stiller i **kapittel 2** krav for å unngå produkter med helse- og miljøfarlige stoffer.

Produktene som er omfattet av krav til miljømerking er listet i **kapittel 3** sammen med hvilke miljømerker som kravene omfatter (ihht.. forskrift om offentlige anskaffelser § 15-3 (1)³).

Annen miljømerking enn hva som fremkommer av kapittel 4 kan godtas dersom det kan dokumenteres likeverdig/tilsvarende miljøprestasjoner. Tilbydere som tilbyr andre merker enn det som er satt som krav, har ansvaret for å dokumentere at deres miljømerke og underliggende krav kan anses likeverdig/tilsvarende. Forskrift om offentlige anskaffelser § 15-3 (2) b) gjelder tilsvarende (vedlegg 1 gir en oversikt over de miljømerker som er godkjent som dokumentasjon i Statsbygg).

Dersom unntak i henhold til forskriftens § 7-9 fjerde ledd benyttes, kan det være aktuelt å inkludere tilleggskrav til dette kravsettet for å kunne begrunne en klart bedre klima- og miljøeffekt ved bruk av krav fremfor tildelingskriterie i en spesifikk aktuell anskaffelsen.

2 Substitusjonsplikt

Det skal unngås å velge produkter med innhold av helse- og miljøfarlige stoffer.

¹ Statsbyggs miljøstrategi 2019-2020 <https://www.statsbygg.no/files/samfunnsansvar/miljo/miljostrategi2019-2020.pdf>

² Lov om offentlige anskaffelser (anskaffelsesloven): <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2016-06-17-73>

³ Forskrift om offentlige anskaffelser: https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2016-08-12-974/KAPITTEL_3-4#§15-3

Ved å velge produkter med tilhørende krav til miljømerker som gitt i kapittel 3 oppfylles substitusjonsplikten for disse. For øvrige anskaffelser vil substitusjonsplikten langt på vei oppfylles ved å unngå produkter som er på: Myndighetenes prioritetsliste, se [Den norske prioritetslista for kjemikalier - Miljødirektoratet \(miljodirektoratet.no\)](#) og EUs kandidatliste, se [Reach kandidatlista \(SVHC-lista\) - Miljødirektoratet \(miljodirektoratet.no\)](#) og BREEAM-NOR, [sjekkliste A20](#)

Arbeidene i denne kontrakten er omfattet av **substitusjonsplikten** etter Produktkontrolllovens § 3a (Lov om kontroll med produkter og forbrukertjenester). Substitusjonsplikten pålegger virksomheter som bruker produkter med innhold av kjemiske stoffer som kan medføre helseskade eller miljøforstyrrelse, å undersøke om det finnes produkter som medfører mindre risiko.

3 Produkter med krav til miljømerking

For produktene listet opp i 3.5 – 37 kan det gis unntak dersom det kan dokumenteres at disse er brukte produkter og innhold av helse- og miljøfarlige stoffer er i henhold til kravene i kap. 2.

3.1 Maling

All maling som benyttes skal ha Svanemerket, EU-Ecolabel eller Blå Engel.

3.2 Sparkel

All sparkel som benyttes skal ha Svanemerket eller EU-Ecolabel.

3.3 Lim

Alt lim som benyttes skal ha Svanemerket, EU-Ecolabel, Basta, Emicode (EC1 og EC1 Plus) eller M1.

3.4 Fugemasse

All fugemasse som benyttes skal ha Svanemerket, EU-Ecolabel, Basta, Emicode (EC1 og EC1 Plus) eller M1.

3.5 Isolasjonsmaterialer

All isolasjonsmateriell og cellegrummi som anskaffes skal være miljømerket, eks. Blå Engel.

3.6 Trelast, trevirke og trepanel og OSB

All trelast, trevirke og trepanel og OSB som benyttes skal stamme fra FSC eller PEFC sertifisert skogbruk (minimum 70 % av trevirke skal være fra sertifisert skogbruk).

3.7 Sponplater og trefiberplater

Alle sponplater skal ha Svanemerket, EU-Ecolabel eller Blå Engel.

3.8 Rengjøringsmidler

Alle rengjøringsmidler skal ha Svanemerket, EU-Ecolabel eller tilsvarende type 1 miljømerker.

4 Produkter med særskilte krav

4.1 Tropisk tømmer og fredet skog

Statsbygg har i alle sine kontraktbestemmelser inntatt strenge krav om regnskogmateriale og materiale fra fredet skog. Leverandøren har ansvar for å sette seg inn i gjeldende kontraktsbestemmelser for den aktuelle kontrakten.

Det skal ikke benyttes produkter som inneholder trevirke fra tropisk tømmer. De vanligste sortene tropisk tømmer:

- Teak

- Merbau
- Mahogni
- Meranti
- Jatoba
- Wenge
- Akasie
- Eukalyptus
- Doussie
- Paraná pine

For en komplett liste vises til Regnskogfondets liste over de viktigste tropiske treslagene som finnes i norske butikker. Se: <https://www.regnskog.no/no/hva-du-kan-gjore/unnga-tropisk-tommer/tropiske-treslag>

4.2 Kobber

Kobber skal ikke benyttes til beslag, takrenner og nedløp.

4.2 Krav til kuldemedier (ODP Ozone depletion potential)

Kuldemediene som brukes i tekniske installasjoner skal ha et ozonnedbrytingspotensial på null (ODP Ozone depletion potential).

Det skal anvendes kuldemedier med global oppvarmingspotensiale (GWP) mindre eller lik 10. Der hvor dette ikke er mulig, skal kuldemedier med lav GWP anvendes. Dersom det av tekniske årsaker eller ut fra de fysiske forutsetninger ikke lar seg gjøre skal dette begrunnes av tilbyder og godkjennes av Statsbygg.

4.3 Frostsikring, varme- og kuldebærere

Propylenglykol skal benyttes til frostsikring, varme- og kuldebærere.

4.4 Isolasjon/cellegummi

Isolasjon/cellegummi skal ikke inneholde bromerte flammehemmere (HBCD, TBBPA) eller flammehemmerne penta-, okta- og deka-BDE.

4.5 Krav til varmepumper

Leveransene skal følge NS-EN 378, Norsk kulde- og varmepumpenorm.

4.5.1 Krav til effekt- og energimåling (COP-måling)

Hvert varmepumpeaggregat må ha egen el-måler (nettanalysator) og varmeenergimåler slik at COP kan beregnes og synliggjøres i toppsystemet (SD-anlegget).

4.5.2 Krav til dokumentasjon av oppgitte effektfaktorer over året (SCOP)

Leverandøren skal oppgi / garantere en slik faktor gitt normale/forutsatte driftsforutsetninger.9

5. Avfallshåndtering

Det skal sørges for at avfall blir brakt til lovlig avfallsanlegg eller gjennomgår gjenvinning, slik at det enten opphører å være avfall eller på annen måte kommer til nytte ved å erstatte materialer som ellers ville blitt brukt.

Byggeavfallet skal sorteres i ulike fraksjoner. Samlet sorteringsgrad skal minimum være 90 %.

Leverandører av isolerglassruter til byggeprosjektet skal delta i et godtkjent retursystem for kasserte isolerglassruter som inneholde miljøgifter som PCB, klorparafin- eller ftalater. Rutene bør ikke knuses for å unngå utslipp av miljøgiftene før de er levert til godtkjent retursystem.

Entreprenør skal ha medlemsbevis for medlemskap i godkjent returselskap jf avfallsforskriften § 7-14. Dette kan være medlemsskap i Grønt punkt eller tilsvarende.

6. Krav til redusert klimafotavtrykk for materialer

Dersom prosjektet benytter produkter og materialer spesifisert i tabellen nedenfor skal disse tilfredstille (lavere eller lik) utslippsgrensene i tabellen.

Utslippskravet gjelder summen av klimagassutslipp for produktet fra råvare til fabrikkport (A1-A3 i hht EN15804 og NS 3720). For noen materialer inkluderer utslippskravet også A4, dvs. utslippene fra transport fra fabrikk til byggeplass (disse er markert med A1-A4 i tabellen).

Det skal for innkjøpte materialer dokumenteres at de tilfredsstiller kravene i tabellen ved f.eks. EPD eller tilsvarende miljødeklarasjoner type III iht. ISO 14025, ISO 21930 eller EN 15804.

For produktene listet opp i 7.1 – 7.12 kan det gis unntak fra dokumentasjonskravet dersom det kan dokumenteres at disse er brukte produkter.

	Krav til redusert klimafotavtrykk for materialer	Krav til dokumentasjon
7.1	Plasstøpt betong, alle trykkfastheter; utslippskrav lavkarbon A eller bedre iht gjeldende utgave av Norsk Betongforenings publikasjon 3700	Gyldig EPD
7.2	Huldekker inkl. armering; utslippskrav maks. 150 kg CO ₂ ekv/tonn (A1-A4)	Gyldig EPD
7.3	Søyler/Bjelker inkl. armering, utslippskrav maks 195 kg CO ₂ ekv/tonn (A1-A4)	Gyldig EPD
7.4	Uisolerte vegger inkl. armering; utslippskrav maks 165 kg CO ₂ ekv/m ³ (A1-A4)	Gyldig EPD
7.5	Massivtre, krysslimt; utslippskrav maks maks. 95,0 kg CO ₂ -ekv/m ³ (A1-A4)	Gyldig EPD
7.6	Konstruksjonsstål, Valsede profiler, bl.a. I,H,U,L,T; utslippskrav maks 1,05 kg CO ₂ ekv/kg (A1-A4) Kaldformerte stålprofiler: maks. 2,60 kg CO ₂ -ekv/kg	Gyldig EPD
7.7	Hulprofiler og HSQ; utslippskrav maks 2,8 kg CO ₂ ekv/kg (A1-A4)	Gyldig EPD
7.8	Armeringsstål, Slakkarmering; utslippskrav maks 0,39 kg CO ₂ ekv/kg (A1-A4)	Gyldig EPD
7.9	Spennarmering; utslippskrav maks 2,68 kg CO ₂ ekv/kg (A1-A3)	Gyldig EPD
7.10	Alle innvendige bygningsplater; utslippskrav, bortsett fra gips, maks 3 kg CO ₂ ekv/m ² (A1-A4) standard gipsplate: maks 1,95 kg CO ₂ -ekv/m ² robust gipsplate: maks 2,80 kg CO ₂ -ekv/m ²	Gyldig EPD

7.11	Isolasjon, Mineralull i stenderverk og bjelkelag; utslippskrav Densitet <28 kg/m ³ : maks. 0,70 kg CO ₂ -ekv/R=1	Gyldig EPD
7.12	EPS; utslippskrav maks maks. 1,65 kg CO ₂ -ekv/R=1	Gyldig EPD

Vedlegg 1: Oversikt over relevante miljømerker

Under følger en oversikt over miljømerker som er godkjent som dokumentasjon i forbindelse med anskaffelser i Statsbygg.

	Svanemerket	Svanemerket er det offisielle nordiske miljømerket og stiller alltid krav i hele livsløpet til varer og tjenester. www.Svanemerket.no
	EU-Ecolabel	EU-Ecolabel er et felles europeisk miljømerke og stiller alltid krav i hele livsløpet til varer og tjenester http://ec.europa.eu/environment/ecolabel/index_en.htm
	Blå Engel	Blå Engel er det offisielle Tyske miljømerket og stiller som regel krav i hele livsløpet til varer og tjenester www.blauer-engel.de/en
	NAAF	NAAF (Norges Astma- og Allergiforbund) er spesielt tilpasset for å unngå produkter som kan medføre helseplager for personer med allergier, astma og andre overfølsomhetsreaksjoner. www.naaf.no/
	BASTA	BASTA tar utgangspunkt i «The European Community Regulation REACH» og at produktet ikke inneholder helse- og miljøskadelige kjemikalier. Kravene er de samme for alle produkttyper, dvs. at de ikke er tilpasset produkttypene. 2 nivåer, Basta og Beta (som er det beste).
	EMICODE	EMICODE er et merke som ser på avgassing til omgivelsene. 3 nivåer: EMICODE® EC2, EMICODE® EC1 og EMICODE® EC1 ^{PLUS} www.emicode.com/en/
	GUT	GUT er i hovedsak et merke for godt innemiljø for tekstilgulvbelegg (tepper). Det er noen krav knyttet til resirkulering og forbud mot en rekke miljø- og helseskadelige kjemikalier. http://www.pro-dis.info/292.html?&L=bsxvadcxhzqyp
	FSC	FSC-merket (Forest Stewardship Council) merket er en internasjonal merkeordning for tre- og papirprodukter som skal sikre bærekraftig skogbruk. https://ic.fsc.org/en

	PEFC	<p>PEFC-merket er en internasjonal merkeordning for tre- og papirprodukter som skal sikre bærekraftig skogbruk.</p> <p>https://www.pefc.org/</p>
	M1	<p>M1 er et merke som ser på avgassing til innemiljøet.</p> <p>http://m1.rts.fi/en/</p>

Vedlegg 2: Godkjente kuldemedier, GWP ≤ 10

R-nummer	Kjemisk navn	GWP (100 år)
R-30	Diklormetan	9
R-170	Etan	3
R-290	Propan	3
R-600	Butan	3
R-600a	Isobutan	3
R-702	Hydrogen	5,8
R-717	Ammoniakk	0
R-718	Vann	< 1
R-729	Luft (nitrogen, oksygen, argon)	0
R-744	Karbondioksid	1
R1216	Etylen	3
R-1234yf	2,3,3,3-tetrafluorpropen	< 1
R-1270	Propylen	3
<p>Kilder: FNs miljøprogram (UNEP) «2010 Report of the Refrigeration, Air-conditioning and Heat Pumps Technical Options Committee»</p> <p>EN 378-1:2008+A2:2012: Refrigerating systems and heat pumps - Safety and environmental requirements. Part 1: Basic requirements, definitions, classification and selection criteria - Annex E.</p> <p>The Intergovernmental Panel on Climate Change 5th Assessment Report, Chapter 8, 'Anthropogenic and Natural Radiative Forcing', 2013</p> <p>'Global environmental impacts of the hydrogen economy', Derwent <i>et al</i>, Int. J. Nuclear Hydrogen Production and Application, Vol. 1, No. 1, 2006</p>		